

UNESCO România

1956 - 2021

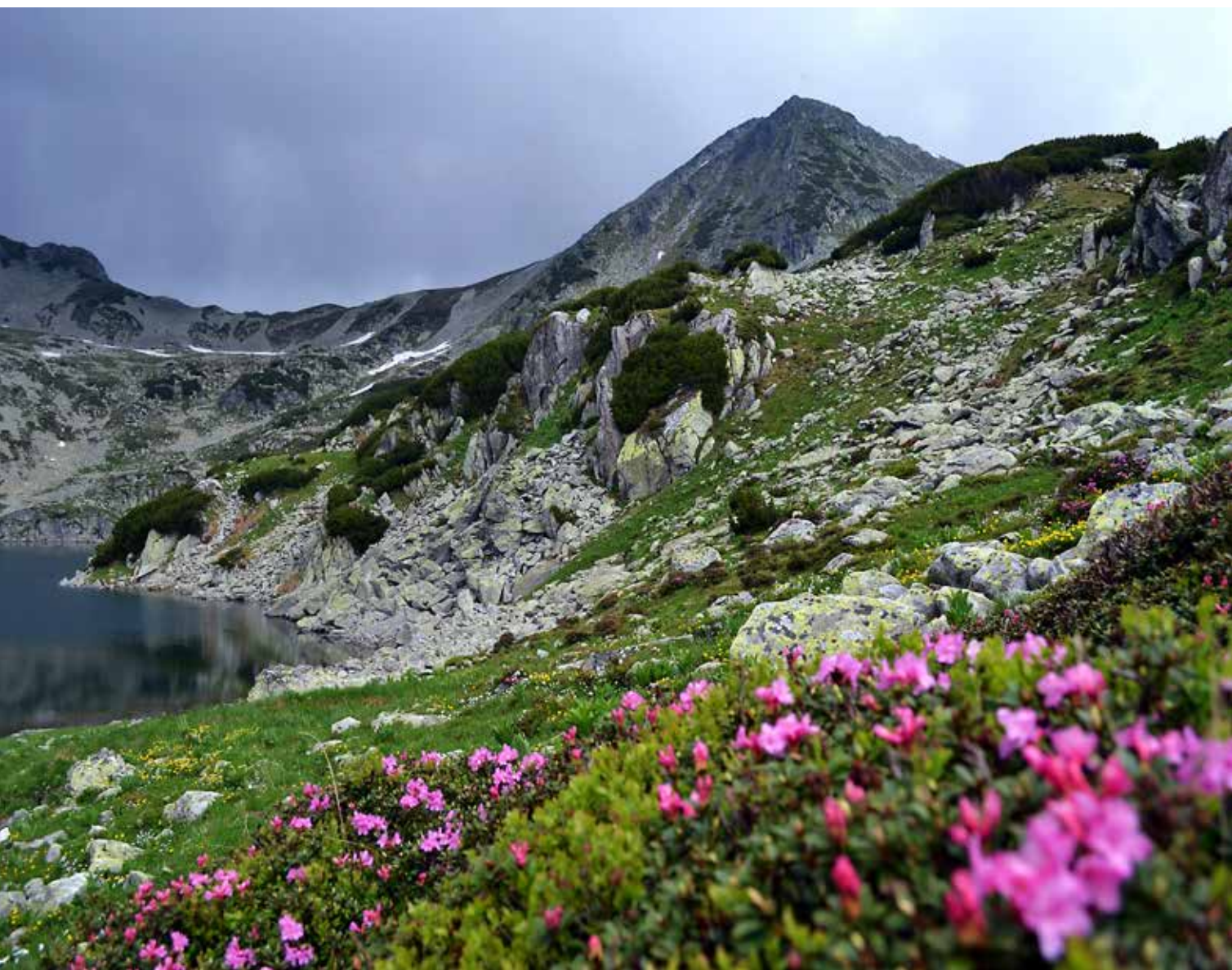
65

Organizația Națiunilor
Unite pentru Educație,
Știință și Cultură

Comisia Națională
a României
pentru UNESCO

Căldarea Lacului Bucura, Parcul Național Retezat ©Administrația Parcului Național Retezat, Autor Claudia D.

UNESCO România 1956 – 2021

Această broșură este realizată
în cadrul Programului Strategic Educațional
2020 – 2023

Daniela Zaharia

**Secretar-General
al Comisiei Naționale a României
pentru UNESCO**

„**A**nul 2020 marchează 75 de ani de existență a UNESCO, principala structură din sistemul Națiunilor Unite dedicată păcii, cooperării internaționale și dezvoltării prin educație, cultură și știință. În 1956, România a devenit parte a acestei Organizații, așadar în 2021 aniversăm 65 de ani de activitate în structurile sale. În cele peste șapte decenii de existență, misiunea UNESCO a devenit tot mai complexă, a evoluat odată cu schimbările societății și cu frontierele cunoașterii, primind din partea comunității internaționale misiuni noi, conectate cu vocația sa de protector al valorilor umane fundamentale. Recunoașterea și apărarea patrimoniului cultural material și non-material, asigurarea dreptului universal la educație și mai ales educația pentru dezvoltarea durabilă, conservarea patrimoniului natural al planetei, deschiderea accesului la informația științifică, formularea principiilor etice ale dezvoltării științifice și tehnologice, apărarea principiului sportivității și al competiției oneste prin respectarea convenției antidoping, implicarea societății civile și a științelor socio-umane în dezbaterile privitoare la viitorul umanității sunt numai câteva dintre cele mai cunoscute misiuni și programe pe care UNESCO le consideră astăzi prioritare. Comisia Națională a României pentru UNESCO, fidelă misiunii definite prin Carta Organizației, este implicată în toată această largă paletă de activități, ca interfață între diverșii actori guvernamentali și non-guvernamentali, ca for consultativ și de analiză, ca structură menită să monitorizeze și să întărească respectarea valorilor Organizației în țara noastră. În ultimii 30 de ani, UNESCO a pătruns în viața a sute de comunități din România. Suntem onorați să ilustrăm aici prezența UNESCO în țara noastră, de la recunoașterea importanței universale a valorii patrimoniului nostru cultural, a tradițiilor românești și a siturilor naturale până la excepționala activitate a rețelei școlilor ASPnet și a rețelei catedrelor universitare UNITWIN.”

UNESCO, sediul central, Paris, Franța ©UNESCO

*„Din moment ce războaiele încep în mintea oamenilor,
acolo trebuie construită apărarea păcii.”*

Preambulul Constituției UNESCO

Sistemul Națiunilor Unite cuprinde atât Organizația Națiunilor Unite, cât și programe, fonduri și agenții specializate afiliate. **Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură - UNESCO** este una dintre agențiile specializate.

Istoria UNESCO începe în 1945, într-un moment în care națiunile lumii, sfâșiate după 2 războaie mondiale în mai puțin de o generație, au realizat că acordurile politice și economice nu sunt suficiente pentru

a stabili o pace durabilă. Pacea trebuie stabilită, de asemenea, pe baza solidarității morale și intelectuale a umanității.

Misiunea UNESCO este de a contribui la construirea păcii, eradicarea sărăciei, dezvoltarea durabilă și dialogul intercultural prin 5 arii de competență: educație, cultură, științe naturale, științe socio-umane, comunicare și informare.

©UNESCO

Educația, una dintre temelii UNESCO

Expertiză, inițiative majore și arii specializate

- UNESCO este singura agenție ONU cu mandat de a acoperi toate aspectele educației. A fost încredințată să conducă Agenda Globală de Educație 2030 prin Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 4.
- Temele din sfera Educație includ: cetățenie globală, sănătate și bunăstare, educație în situații de urgență, tehnologia informației și a comunicațiilor, incluziune, alfabetizare, violență și agresiune școlară, dezvoltarea abilităților tehnice și profesionale a cadrelor didactice, manuale.

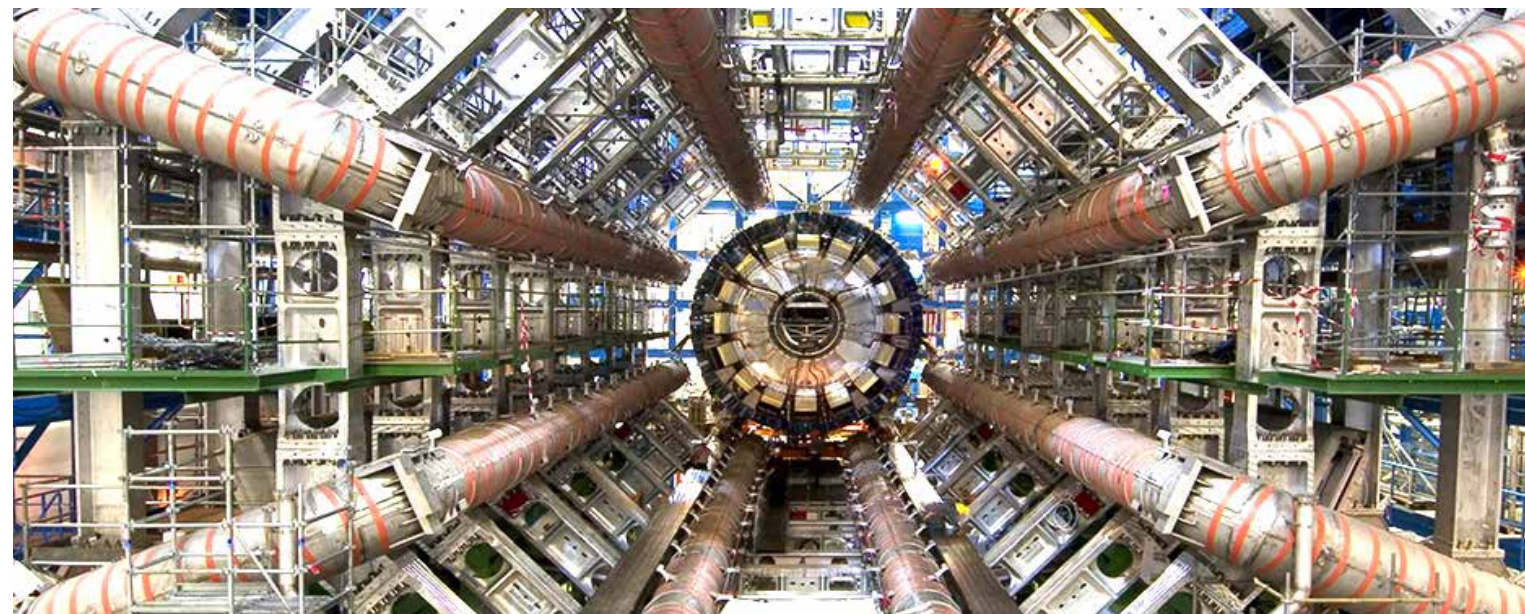
- Programul UNITWIN/ Catedre UNESCO promovează cooperarea internațională și crearea de rețele între universități în domenii cheie legate de ariile de competență ale UNESCO. Astăzi, rețeaua cuprinde peste 830 de programe în 110 state.
- Rețeaua de școli asociate UNESCO (ASPnet) conectează 11.500 instituții de învățământ preuniversitar din 182 de state în dezideratul de a le insufla copiilor idealurile UNESCO.
- Convențiile culturale UNESCO oferă o platformă globală unică pentru cooperarea internațională în domeniile protecției patrimoniului mondial cultural și natural, bunurilor culturale în caz de conflict armat, patrimoniului cultural subacvatic, patrimoniului cultural imaterial, drepturilor de autor și conexe, expresiilor culturale, diversității culturale, precum și pentru cooperarea privind mijloacele de interzicere și prevenire a traficului

ilicit de bunuri culturale.

- UNESCO sprijină conservarea a 1121 situri de patrimoniu mondial în 167 de state.
- UNESCO oferă țărilor îndrumări în dezvoltarea sau revizuirea politicilor naționale de știință, tehnologie și inovare, precum și în dezvoltarea de centre de inovare sub forma parcurilor științifice și tehnologice.
- UNESCO a lansat laboratorul de cercetare SESAME (*Synchrotron-light for Experimental Science and Applications in the Middle East*) în Orientul Mijlociu (Iordania).
- La fiecare 2 ani, UNESCO și partenerii săi organizează Forumul Mondial al Științei.
- UNESCO lucrează la construirea bazei de cunoștințe științifice pentru a ajuta țările să își gestioneze resursele de apă într-un mod sustenabil, prin Programul Hidrologic Interguvernamental

(IHP), prin coordonarea Raportului mondial de dezvoltare a apei la nivelul ONU și prin numeroase centre și catedre din întreaga lume.

- De la înființarea Programului Internațional de Științe Geologice în 1972, mai mult de 340 de proiecte de cooperare internațională privind geologia Pământului în aproximativ 150 de țări au contribuit la dezvoltarea cunoștințelor privind resursele și procesele geologice și la crearea rețelilor de geologi.
- Geoparcurile globale UNESCO promovează situri cu valoare geologică internațională și stau la baza dezvoltării durabile locale. Există la momentul actual 161 geoparcuri globale UNESCO în 44 de țări.
- UNESCO coordonează sistemele de avertizare timpurie pentru tsunami de pe glob.
- Comisia Oceanografică Interguvernamentală UNESCO (IOC-UNESCO) promovează cooperarea

Investiții în știință, tehnologie și inovare ©UNESCO

Templul Kalabsha, monumentele nubiene de la Abu Simbel la Philae ©UNESCO - Autor Christian Manhart

interguvernamentală pentru a genera cunoștințe despre natură, resursele oceanului și zonele de coastă.

- De mai bine de 40 de ani, programul Omul și Biosfera (MAB) este preocupat de interferența activității umane în cadrul biosferei, de relația dintre oameni și natură. 701 rezervații ale biosferei UNESCO în 124 de țări sunt exemple ale modului în care oamenii trăiesc cu natura într-un mod durabil.

- Programul UNESCO LINKS promovează cunoașterea locală și indigenă și includerea acesteia în științele climatice globale și în procesele politice.
- UNESCO a demarat un proces de 2 ani pentru elaborarea primului instrument global de stabilire a standardelor privind etica inteligenței artificiale, acoperind toate domeniile care ghidează dezvoltarea și aplicarea AI într-o manieră axată pe om, respectând drepturile omului și principii etice.

- UNESCO sprijină statele membre să înțeleagă și să abordeze mai bine provocările societăților noastre din ce în ce mai diversificate, în special prin Programul interguvernamental pentru gestionarea transformărilor sociale (MOST), Programul pentru tineret și Programul pentru cultura păcii și non-violenței, care includ, printre altele, inițiative pentru democrație și cetățenie globală, dialog intercultural, consolidarea păcii.
- UNESCO oferă asistență statelor în elaborarea de strategii pentru prevenirea extremismului violent.
- UNESCO încearcă să promoveze dezvoltarea și practicarea activităților sportive, precum și lupta împotriva dopajului, pentru a încuraja integrarea socială în diferite contexte culturale și politice.
- UNESCO promovează libertatea de exprimare și siguranța jurnaliștilor, combate discursul instigator la ură, precum și dezinformarea voită ori accidentală.
- UNESCO sprijină accesul universal la informații și cunoștințe prin promovarea de soluții deschise, inclusiv resurse educaționale deschise, prin promovarea accesului persoanelor marginalizate, multilingvismului în spațiul cibernetic, prin dezvoltarea de programe curriculare de competențe media și informaționale (MIL).
- Prin programul Memoria Lumii, UNESCO cooperează îndeaproape cu statele membre pentru a identifica, păstra și promova accesul la patrimoniul documentar mondial, spre a-l pune la dispoziția tuturor, inclusiv a generațiilor viitoare.
- UNESCO a devenit una dintre principalele agenții care implementează eficient Noua Agendă Urbană, iar Platforma Orașelor UNESCO reunește 8 rețele și programe, reflectând abordarea transversală a activității Organizației în vederea implementării celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă la nivel local.

Democrația, cetățenia globală, cultura păcii în atenția UNESCO

Observatori ai schimbărilor climatice

Centru de excelență în educație jurnalistică, Haiti

Comisiile Naționale pentru UNESCO

Arhitectura constituțională globală UNESCO reunește 193 de membri, 11 membri asociați, 1 sediu central, la Paris, 53 birouri teritoriale, 9 institute specializate, 199 Comisii Naționale pentru UNESCO.

UNESCO este singura agenție ONU care are o rețea globală de organisme naționale de cooperare, cunoscute sub denumirea de Comisii Naționale pentru UNESCO. Această rețea joacă un rol semni-

ficativ în legătura cu partenerii, coordonarea activităților și promovarea vizibilității UNESCO la nivel de țară.

Înființate de Guvernele statelor membre în conformitate cu articolul VII din Constituția UNESCO, Comisiile Naționale funcționează permanent și asociază organele guvernamentale și neguvernamentale din statele membre cu activitatea Organizației.

Conferința de lansare a programului Naturweit

©Comisia Germaniei pentru UNESCO

Sesiune de lucru a Comisiilor Naționale

©CNR UNESCO

Reuniune anuală a Comisiilor Naționale

©CNR UNESCO

Workshop la Biroul Regional UNESCO din Europa

©UNESCO

Comisia Națională a României pentru UNESCO

La 27 iulie 1956, România devenea în mod oficial stat membru, prin ratificarea Constituției UNESCO. Comisia Națională a României pentru UNESCO - CNR UNESCO - a fost înființată în același an.

CNR UNESCO este instituție guvernamentală a statului român, unul dintre organismele care întreține relația României cu UNESCO, ce cumulează 4 roluri:

- **rol de legătură, intern și extern:** Comisia asociază activităților UNESCO instituții din România și din străinătate;
- **rol de informare:** Comisia informează la nivel internațional UNESCO și la nivel național structurile guvernamentale și publicul general asupra obiectivelor și activităților din sfera de activitate UNESCO;
- **rol consultativ:** Comisia acordă consultanță de specialitate Guvernului României în materii care privesc activitatea UNESCO.

Gala Comisiei Naționale a României pentru UNESCO, 2019

©CNR UNESCO

- **rol participativ:** Comisia este un organism multidisciplinar de analiză, sinteză și coordonare a programelor, proiectelor și activităților din România ce decurg din domeniile de interes și expertiză UNESCO;

Lansare „Porți deschise la Comisia Națională a României pentru UNESCO” ©CNR UNESCO

Recital Marin Cazacu și ansamblul Violoncellissimo ©CNR UNESCO

Desemnări UNESCO în România

LISTA PATRIMONIULUI MONDIAL UNESCO

UNESCO încurajează identificarea, protecția și conservarea patrimoniului cultural și natural din întreaga lume considerat a fi de o valoare remarcabilă pentru umanitate. Aceste deziderate sunt întrupate într-un tratat internațional numit Convenția privind Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și

Natural, adoptat de UNESCO în 1972. Lista Patrimoniului Mondial este o listă de proprietăți care fac parte din patrimoniul cultural și patrimoniul natural ale statelor membre UNESCO, considerate de o valoare universală inestimabilă, în baza unor criterii prestabilite. **România are înscrise în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO 8 obiective, 6 culturale și 2 naturale.**

Biserica „Sfântul Nicolae” din Budești © ILIE TUDOREL

Pădure de fag în Poiana Botizei © ILIE TUDOREL

Pictură exterioară la Biserica „Sfântul Gheorghe” a Mănăstirii Voroneț © ILIE TUDOREL

■ **BISERICI DIN MOLDOVA:** „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” din satul Arbore; „Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Gheorghe” a Mănăstirii Humor; „Buna-Vestire” a Mănăstirii Moldovița; „Înălțarea Sfintei Cruci” din Pătrăuți; „Sfântul Gheorghe” a Mănăstirii „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava; „Sfântul Gheorghe” a Mănăstirii Voroneț; „Învierea Domnului” a Mănăstirii Sucevița; „Sfântul Nicolae” a Mănăstirii Probota.

Construite în perioada secolului XV-XVI, aceste biserici sunt opere autentice descendente ale artei bizantine, unice în lumea ortodoxiei, fiind lucrate în întregime cu pictură exterioară. Valoarea istorică și iconografică excepțională este dată de suprafața picturilor, simbioza perfectă între culoare și volumele zidite și armonia dintre policromia fațadelor și peisaj, o ilustrare autentică a relației dintre sacru și profan. Din punct de vedere iconografic, sunt abordate teme precum Ierarhia Cerească, Arborele lui Ieseu, Imnul Acatist, Judecata de Apoi, Geneza, Scara lui Ioan Sinaitul.

Biserica „Învierea Domnului” a Mănăstirii Sucevița

Biserica „Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul” din satul Arbore

■ ■ **BISERICI DE LEMN DIN MARAMUREȘ:** „Intrarea în Biserica Maicii Domnului” (Bârsana), „Sfântul Nicolae” (Budești), „Sfânta Paraschiva” (Desești), „Nașterea Maicii Domnului” (Ieud-Deal), „Sfântul Arhanghel” (Plopiș), „Sfânta Paraschiva” (Poienile Izei), „Sfântul Arhanghel” (Rogoz), „Sfântul Arhanghel” (Șurdești).

Grupul de biserici din Maramureș, datând din secolele XVII-XVIII, reprezintă exemple remarcabile ale unei diverse game de soluții arhitecturale din diferite perioade și regiuni. Acestea exprimă o varietate de modele și meșteșuguri adoptate în construcții de lemn, cu diverse sugestii din arhitectură gotică a așezărilor săsești din Transilvania și din Ucraina subcarpatică. Bisericile au fost construite de meșteri români anonimi folosind tehnica cununiilor de bârne orizontale și stau drept mărturie a artei maramureșene, reprezentând expresii indigene ale peisajului cultural în aria muntoasă din nordul României.

Biserica „Intrarea în Biserica Maicii Domnului” din Bârsana

© ILIE TUDOREL

Biserica
„Sfântul Arhanghel”
din Șurdești
© ILIE TUDOREL

© ILIE TUDOREL

■ ■ **MĂNĂSTIREA HUREZI,** Satul Romanii de Jos, aparținător Orașului Horezu, județul Vâlcea.

Fondată în 1690 de prințul Constantin Brâncoveanu în Valahia, Mănăstirea Horezu este o operă de artă reprezentativă pentru întreaga arie monastică a Sud-Estului European, un exemplar reprezentativ al stilului brâncovenesc.

Este recunoscută pentru puritatea, manifestul artistic unic, echilibrul arhitectural, bogăția detaliilor sculpturale, felul în care au fost abordate compoziția religioasă, tablourile votive și lucrările decorative pictate. De asemenea, școala de pictură murală și de icoane înființată la mănăstire în secolul XVIII a fost faimoasă în toată regiunea Balcanilor.

© ILIE TUDOREL

Cetatea dacică Sarmizegetusa Regia - Grădiștea de Munte

■ ■ CETĂȚILE DACICE DIN MUNȚII ORĂȘTIEI:

Sarmizegetusa Regia - Grădiștea de Munte, Costești Cetățuia, Costești Blidaru, Luncani - Pietra Roșie, Bănița, Căpâlna.

Construite în secolul I î.H. și d.H sub conducerea dacilor, în regiunile muntoase ale Ardealului meridional-apusean, cetățile indică o fuziune neobișnuită a tehnicilor arhitecturale militare și religioase dar și concepte din lumea clasică și din epoca fierului. Cele șase impunătoare sanctuare reprezintă nucleul civilizației dacice și exprimă puterea și severitatea unui stat tânăr, bogat în resurse, moștenitor al tradițiilor protoistorice și al unor elemente elenistice. Concepția monumentală monolitică și

Cetatea dacică de la Costești Blidaru

sobră este construită printr-o tehnică specială, denumită opus dacicum, cu blocuri de calcar legate prin grinzi de lemn, scări monumentale de piatră, cisterne și turnuri, sanctuare circulare și dreptunghiulare, compuse din șiruri de stâlpi de lemn îmbrăcați în plăci de teracotă, dispuși în funcție de remarcabile calcule matematice și astronomice.

Biserica fortificată din situl rural Câlnic

■ ■ SATE CU BISERICI FORTIFICATE DIN TRANSILVANIA:

Câlnic, Prejmer, Viscri, Dârjiu, Saschiz, Biertan, Valea Viilor.

Aceste sate transilvănene, vechi localități săsești ce datează încă de la sfârșitul secolului al XV-lea, cu bisericile lor fortificate, reprezintă un tablou viu al peisajului cultural din sudul Transilvaniei. Cele șapte sate înscrise, fondate de sașii colonizați la poalele

Biserica fortificată din situl rural Saschiz

Biserica fortificată din situl rural Dârjiu

Carpaților, se deosebesc prin arhitectura defensivă, prin fortificarea de biserici, preocupare apărută încă din secolul al XIII-lea, ca urmare a invaziei mongole (1241-1242) și mai târziu a Imperiului Otoman (1493). Satele cu biserici fortificate sunt printre cele mai impresionante atracții culturale din România, atât datorită aspectului medieval, cât și pentru tradițiile săsești conservate de-a lungul vremii.

Altar poliptic la Biserica evanghelică fortificată din situl rural Prejmer

■ ■ CENTRUL ISTORIC SIGHIȘOARA

Cu o vechime de șapte secole, situl urban oferă și în zilele noastre o atmosferă de burg medieval, fiind una dintre cele mai bine păstrate așezări din Evul Mediu european. Fondat de meșteșugari germani și comercianți cunoscuți sub numele de saxoni în Transilvania, Sighișoara este un exemplu impresionant de mic oraș medieval fortificat, care a jucat un rol important din punct de vedere comercial la marginea Europei Centrale timp de mai multe secole, breslele din acele vremuri depășind chiar numărul celor din orașe prospere ale Germaniei. Printre monumentele ce pot fi vizitate în cetate se numără și Turnul cu Ceas, simbol al orașului ridicat în secolul al XVI-lea, turnurile breslelor (Tăbăcarilor, Bărbierilor, Cositorarilor, Giuvaergiilor, Frânghierilor, Măcelarilor, Cojocarilor, Croitorilor, Cizmarilor, Fierarilor), Biserica fostei Mănăstiri Dominicane dedicate Sfintei Maria, Biserica Sfântul Nicolae, Școala Germană Joseph Haltrich, Scara Școlarilor, Casa Vlad Dracul.

Vedere ansamblu Cetatea Sighișoarei

Biserica din Deal © IRINEL CÎRLĂNARU

Delta Dunării, vegetație și canale ©Helmut Ignat

Cal sălbatic ©Helmut Ignat

■ ■ DELTA DUNĂRII

Prezentată lumii de către marele explorator Jacques-Yves Cousteau, în 1991, Delta Dunării își ocupă oficial locul pe Lista UNESCO a siturilor patrimoniului natural cu valoare universală. Un labirint de apă și uscat împărțit între România și Ucraina, Delta Dunării este alcătuită din nenumărate lacuri, canale, insule și dune la sfârșitul unui râu lung de 2.860 km. Aici găsim cea mai vastă întindere de zonă umedă și stuf, constituind, de asemenea, cel mai mare sistem natural de purificare a apei din

Pelicani ©Helmut Ignat

Europa. Aria, o întindere nesfârșită de stuf și apă, este cunoscută și prin prisma abundenței de specii de păsări și plante, peste 5.500. În ceea ce privește diversitatea biologică, Delta Dunării ocupă locul III în lume, după Marea Barieră de Corali din Australia și Arhipelagul Galapagos din Ecuador. Aproximativ 90 de specii de pești, inclusiv sturionul, se găsesc în Delta Dunării. Tot aici își au ultimul refugiu nura europeană, pisica sălbatică, vidra de apă dulce și foca călugăr, specii pe cale de dispariție la nivel global.

În Poiana Botizei ©ILIE TUDOREL

■ ■ **PĂDURI SECULARE ȘI VIRGINE DE FAG** din Carpați și alte regiuni ale Europei

Această proprietate a patrimoniului mondial este constituită din 78 de componente, cu o suprafață totală de peste 90 000 de ha, situate în 12 țări - Albania, Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Germania, Italia, România, Slovacia, Slovenia, Spania și Ucraina. România contribuie cu 12 componente, cu o suprafață de peste 23 000 de ha, situate în opt arii naturale protejate - Izvoarele Nerei, Cheile Nerei-Beușnița, Domogled-Valea Cernei (Caraș Severin), Masivul Cozia, Lotrișor (Vâlcea), Codrul secular Șinca (Brașov), Codrul secular Slătioara (Suceava), Groșii Țibleșului, Strâmbu Băiuț (Maramureș). România deține cea mai întinsă suprafață de păduri de fag, iar în Carpați se păstrează cele mai bine conservate păduri de fag din întregul areal al speciei. Acestea constituie un adevărat tezaur viu din punct de vedere științific, educațional, ecoprotectiv și al biodiversității.

Coloana Infinitului
în Ansamblul
Monumental
„Constantin
Brâncuși”
din Tîrgu Jiu
©ILIE TUDOREL

Biserica Mănăstirii
Curtea de Argeș
©ILIE TUDOREL

LISTA INDICATIVĂ A ROMÂNIEI

Statele membre sunt încurajate să pregătească Lista Tentativă (Indicativă) - un inventar al proprietăților situate pe teritoriul unui stat pe care acesta le consideră potrivite pentru nominalizare la Lista Patrimoniului Mondial UNESCO - cu participarea activă a tuturor părților interesate, aceasta însemnând administratori ai siturilor, guverne locale sau regionale, comunități locale, organizații neguvernamentale, etc. Următoarele obiective sunt incluse, în prezent, pe Lista Tentativă a României:

- ■ Mănăstirea Neamț
- ■ Biserici bizantine și post-bizantine din Curtea de Argeș
- ■ Ansamblul Monumental din Tîrgu Jiu
- ■ Ansamblul rupestru Basarabi
- ■ Biserica „Trei Ierarhi” din Iași
- ■ Culele din Valahia Mică
- ■ Biserica Densuș
- ■ Centrul istoric al orașului Alba Iulia
- ■ Masivul Retezat
- ■ Pietrosul Rodnei (vârful muntelui)
- ■ Sînpetru (sit paleontologic)
- ■ Codrul secular Slătioara (pădure seculară)
- ■ Frontierele Imperiului Roman - Dacia
- ■ Frontierele Imperiului Roman - Limesul Dunării
- ■ Peisajul cultural minier Roșia Montană
- ■ Centrul istoric al Sibiului și ansamblul său de piețe
- ■ Vechile sate Hollókő și Rimetea și împrejurimile lor

Brățări
dacice de aur
descoperite la
Sarmizegetusa Regia
©ILIE TUDOREL

LISTA REPREZENTATIVĂ UNESCO A PATRIMONIULUI CULTURAL IMATERIAL AL UMANITĂȚII

Convenția UNESCO din 2003 pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial protejează și promovează tradițiile și expresiile orale, artele spectacolului, practicile sociale, ritualurile și evenimentele festive, cunoștințele și practicile referitoare la natură și univers, meșteșuguri tradiționale. Pentru a asigura o mai bună vizibilitate a patrimoniului cultural imaterial și conștientizarea semnificației acestuia și pentru a încuraja dialogul care respectă diversitatea culturală, Convenția a stabilit o Listă Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității.

În Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității, România este prezentă cu 7 elemente:

- **CĂLUȘUL.** Ceata de Călușari este o herghelie divină care luptă împotriva forței năprasnice a Rusaliilor (lelelor). Anturajul zeului Căluș cu care acesta se desfată în săptămâna Rusaliilor sau a Călușului, se numește Călușari, Căluș, Crai (Flămânda, jud. Mehedinți), Crăițe

Călușari ©ILIE TUDOREL

(localitățile din jurul Craiovei, Mănăstireni, Salcia, Flămânda, Cojmănești, Căpreni), Buri-ceni (Turcoaia, jud. Tulcea).

Ceata călușarilor, strict ierarhizată (mut, vătaf, ajutor de vătaf, călușari, stegar), este alcătuită din bărbați viguroși care, prin piesele de port purtate, nume, imitarea tropăitului și galopului în timpul jocului, gesturi etc., caută să semene sau să se confunde cu caii. La jurământul de intrare în ceată, călușarii se angajau că nu o vor părăsi un număr determinat de ani (3, 7, 9 ani).

Conform ritualului, călușarii merg prin sate pentru a-i vindeca pe cei bolnavi. Se spune că prin acest dans sunt protejați de cele rele oamenii, animalele și recolte.

©ILIE TUDOREL

Rapsozi populari doinind ©ILIE TUDOREL

- **DOINA.** Cunoscută sub diferite nume în toată România, doina este un cânt liric, solemn, improvizat și spontan. Ca esență a folclorului românesc, până în 1900 a fost singurul gen muzical din multe regiuni ale țării.

Din punct de vedere tehnic, doina poate fi cântată în orice context și este interpretată întotdeauna solo, cu sau fără acompaniament instrumental (care ar putea include tradițional flautul, cimpoiul și chiar instrumente improvizate). Doina are o paletă largă expresivă și temati-

Meșter olar lucrând ©ILIE TUDOREL

că care acoperă bucurie, tristețe, dragoste, singurătate, dor, înstrăinare, regret, conflicte sociale, etc. Exprimând calitățile personale, emoțiile și virtuozitatea creator-interpretului, doina joacă, de asemenea, un rol social important, oferind o ieșire catartică care întărește solidaritatea. A dat naștere și altor genuri artistice (dansuri).

- **ARTIZANATUL CERAMICII DE HOREZU.**

Această ceramică este unică, are particularități specifice, care o diferențiază de alte centre de olărie din Oltenia și din întreaga România.

Lucrată cu mâna, pe roată, ceramica din Horezu are o știință aparte de lucru, cunoscută numai de comunitatea de olari care o produce. Etape laborioase dovedesc acest fapt: alegerea și extragerea pământului din locul numit Dealul Ulmetului, dospirea, frământarea, curățirea, tăierea, udarea, malaxarea. Toate aceste procedee fac din pământ o pastă pe care olarii din Horezu știu cum să o transforme prin ardere oxidantă într-o ceramică de culoare

Colindatul de ceată bărbătească ©ILIE TUDOREL

roșie. Datorită tehnicilor speciale moștenite, transmise din tată în fiu, olarii simt „la mână” pământul și apreciază din ochi dimensiunile „gogoloțului” - bulgărele de pământ care este transformat în obiecte de ceramică. Roata este instrumentul ce permite obținerea formei obiectului, folosind o tehnică aparte, a digitației, o știință a mișcărilor - un cod tradițional de gesturi.

■ **COLINDATUL DE CEATĂ BĂRBĂTEASCĂ**, înscrisere multinațională cu Republica Moldova. Produs al culturii orale tradiționale, este un ritual calendaristic hibernal străvechi, atestat documentar abia în secolul al XVII-lea, în Memorialul pastorului Andreas Mathesius din Cergău Mic, jud. Alba, în care se condamnă practica „tineretului” român de a umbla în „ceată”, cu „colindele” de Crăciun.

Inițial, colindatul marca solstițiul de iarnă, având, probabil, origine romană. Organizarea ceții bărbățești cuprinde rituri de alegere a conducătorului și de sacrificare simbolică a lui, după ce-și îndeplinește menirea, ce amintesc de Saturnalii. Ulterior, acest ritual propriu culturii orale moș-

Jocul fecioresc ©ILIE TUDOREL

tenite a asimilat un mesaj creștin, astfel că astăzi culează caracteristici precreștine și creștine. Este practicat, în prezent, în multe localități din România, în perioada Crăciunului.

■ **JOCUL FECIORESC** este un gen de dans popular bărbătesc practicat în viața comunității la evenimente festive și care se desfășoară în principal în Transilvania, unde îl regăsim în toate zonele etnofolclorice.

Jocurile feciorești sunt jocuri de mare virtuozitate, în care elementele plastice și ritmul se îmbină armonios. Toate cuprind sărituri, bătăi, bătăi în contratimp, bătăi în pinteni, iar una din caracteristicile care le diferențiază net de celelalte jocuri bărbățești din țara noastră este tehnica de lovire a segmentelor picioarelor cu palma. Acestor mișcări li se spune, în general, ponturi. Un pont fecioresc cuprinde o serie de mișcări bine precizate, care se încheie cu o mișcare finală - concluzie (cheie). Când aceste ponturi se joacă în grup, ele sunt alternate cu așa-zisele plimbări - mișcări mai simple (de obicei executate în deplasări laterale). Plimbările se fac din necesitatea de odihnă după ponturi, care cer un mare consum de energie.

■ **TEHNICI TRADIȚIONALE DE REALIZARE A SCOARȚEI**, înscriere multinațională cu Republica Moldova. Elementul este răspândit pe întreg teritoriul României, fiind practicat atât în cadrul gospodăriei țărănești, cât și în ateliere specializate din mănăstirile ortodoxe de maici și în asociațiile familiale de profil.

Meșteșugul țesutului în tehnicile tradiționale ale scoarței este foarte bine reprezentat în județul Maramureș, nordul și centrul provinciei istorice Moldova (județele Botoșani, Neamț, Bacău), în județele Prahova și Buzău, precum și în Oltenia (județele Olt, Vâlcea, Dolj, Gorj).

Categorie de referință a creației populare românești, scoarțele se integrează în marea familie a țesăturilor din lână, utilitar-decorative, destinate protejării și înnobilării spațiului de locuit. În România, țesutul scoarțelor are o tradiție ancestrală. Denumirea este de origine latină, amintind de funcția lor primară, similară scoarței de molid utilizate în trecut la izolarea caselor cu pereții din bârne.

Meșteșugul scoarțelor românești ©ILIE TUDOREL

■ **PRACTICI CULTURALE ASOCIATE ZILEI DE 1 MARTIE**, înscriere multinațională cu Republica Moldova, Bulgaria și Macedonia de Nord.

Tradiția de început de primăvară, transmisă încă din Antichitate, de a confecționa și a purta un șnur împletit din două fire de lână, bumbac sau mătase, unul alb și unul roșu, este caracteristică practicilor culturale asociate zilei de 1 martie. Acest șnur, numit în România „mărțișor”, era făcut de femei și dăruit membrilor comunității, care-l purtau începând cu 1 martie, la gât, la încheietura mâinii, la gleznă, încins peste pântec sau, mai târziu, prins cu un ac în piept. Perioada de purtare varia de la 2-3 zile la câteva săptămâni, în funcție de zonă. Apoi, mărțișorul era depus pe o creangă înflorită, sub o piatră, aruncat în fântână sau pe brazda verde. Mărțișorul se putea prinde și în coarnele animalelor sau la intrările în gospodărie, casă sau grajd, crezându-se că are o funcție de protecție și asigurare a sănătății în anul vegetațional și agrar ce urma.

Obiceiuri populare de 1 martie ©ILIE TUDOREL

REZERVAȚII ALE BIOSFEREI UNESCO

Rezervațiile biosferei UNESCO sunt arii de ecosisteme terestre și marine de coastă, recunoscute prin programul UNESCO „Omul și Biosfera” (MAB). Rezervațiile biosferei promovează soluții care conciliază conservarea biodiversității cu utilizarea durabilă a acesteia. Reprezintă zone de învățare pentru dezvoltare durabilă în contexte ecologice, sociale și economice diverse.

În România avem 3 astfel de rezervații ale biosferei UNESCO: Delta Dunării, complexul muntos Pietrosul Mare și Parcul Național Retezat.

Delta Dunării ©HELMUT IGNAT

■ **DELTA DUNĂRII**, o tânără formațiune de relief în continuă consolidare, rezervație transfrontalieră cu Ucraina, reprezintă una dintre cele mai importante regiuni turistice ale României, prin originalitatea peisajului său (relief, apă, vegetație, faună) și a așezărilor umane. La sfârșitul celor 2.860 km parcurși, de la izvoare (Donaueschingen - Pădurea Neagră din Germania) până la Marea Neagră (vechiul Pontus Euxinus), Dunărea construiește de peste 12.000 de ani una dintre cele mai frumoase delte din Europa și din lume. Aici se întâlnesc 30 de tipuri de ecosisteme (23 naturale și 7 antropice), în cadrul cărora există 6.197 specii de faună (5.622 nevertebrate, 575 vertebrate) și 2.391 specii de floră (cea mai întinsă zonă compactă de stufărișuri de pe planetă).

Delta Dunării ©HELMUT IGNAT

În Pietrosul Rodnei ©ILIE TUDOREL

■ **PIETROSUL MARE** este cel mai mare complex muntos din masivul Rodna, situat în nordul Carpaților Orientali. Parcul Național Munții Rodnei este al doilea parc național din țară, având o suprafață de 47.152 ha. Importanța acestei arii protejate se datorează atât geologiei și geomorfologiei munților, cât și prezenței a numeroase specii de faună și floră, endemite și relictice glaciare.

■ **PARCUL NAȚIONAL RETEZAT** adăpostește 1.190 de specii de plante - peste o treime din speciile de plante din România - 90 de specii de plante endemice, 185 de specii de păsări, 80 de lacuri și tăuri, cel mai întins lac glaciuar din România - lacul Bucura, cel mai adânc lac glaciuar din România - lacul Zănoaga. Relieful tipic glaciuar, cu văi, lacuri și circuri glaciare, se îmbină cu cel calcaros împânzit de chei, peșteri și avene.

Munții masivului Retezat ©ILIE TUDOREL

GEOPARCURI GLOBALE UNESCO

Geoparcurile globale UNESCO sunt zone geografice unificate, unde siturile și peisajele cu semnificație geologică internațională sunt gestionate printr-un concept holistic de protecție, educație, dezvoltare durabilă și implicare a comunităților locale.

Geoparcul Internațional UNESCO Țara Hațegului cuprinde valori geologice, naturale și culturale de importanță internațională. Este un ținut ce păstrează peste 500 de milioane de ani de istorie a Pământului, fosile de dinozauri unici în lume și o mare biodiversitate. Aici găsim capitalele istorice ale dacilor și romanilor, un spațiu cultural multiethnic și multiconfesional.

Obiectivele principale ale administrării Geoparcului sunt protejarea patrimoniului local, consolidarea potențialului de dezvoltare a regiunii și consolidarea identității locale. Geoparcul oferă un cadru pentru dezvoltarea unei destinații turistice mai puțin convenționale, cu accent pe promovarea geodiversității, biodiversității, moștenirii culturale și pe dezvoltarea geoeducației și geoproduselor. Echipa geoparcului utilizează o abordare inovatoare spre dezvoltarea unei infrastructuri pentru geoturism și educație.

Degajare resturi fosile ©Universitatea București

Balaur bondoc ©Universitatea București

Cuib ouă dinozaur ©Universitatea București, Autor D. Dinu

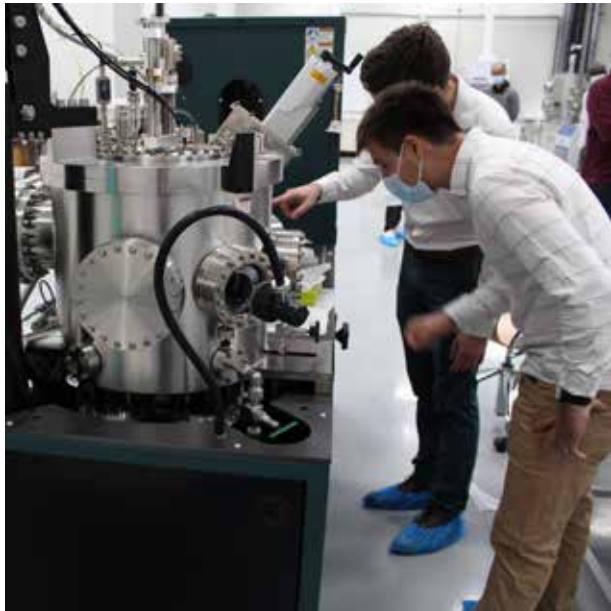
Casa Vulcanilor ©Universitatea București, Autor V. Dumitrescu

Structuri asociate UNESCO

Comisia Națională a României pentru UNESCO sprijină înființarea și funcționarea structurilor asociate UNESCO din România.

INSTITUTE ȘI CENTRE DE CATEGORIA A 2-A SUB AUSPICIILE UNESCO

Institutele și centrele din categoria a 2-a, aflate sub auspiciile UNESCO, sunt o rețea globală de instituții de excelență în domeniile de competență ale Organizației: educație, cultură, științe naturale, științe socio-umane, comunicare și informare. Având în vedere expertiza lor, aceste institute și centre contribuie la implementarea priorităților strategice,

Laborator de instalații de depunere prin evaporare ©CIFRA

programelor și agendei globale de dezvoltare a UNESCO, prin cooperare internațională și regională, cercetare, producție de cunoștințe, consultanță politici și dezvoltarea capacităților.

România deține o astfel de entitate în **domeniul Științe Naturale**, respectiv **Centrul internațional de formare avansată și cercetare în fizică - CIFRA**, situat în orașul Măgurele, jud. Ilfov. Domeniile sale de cercetare acoperă nanofizică, energie regenerabilă, optică și nanofotonică, fizica astroparticulelor, cosmologie, fizică nucleară, fizica particulelor elementare, fizică computațională și fizica materialelor.

Obiectivele CIFRA includ:

- Oferirea de oportunități de formare și cercetare avansată pentru oamenii de știință din țările din Europa Centrală și de Est și din țările în curs de dezvoltare, în special din Africa;

Laborator de instalații de depunere prin pulverizare în magnetron, regim DC, RF, sau pulsant ©CIFRA

- Desfășurarea și coordonarea studiilor avansate de cercetare în domeniul fizicii și în domenii interdisciplinare aferente;

- Desfășurarea de activități de promovare care să ofere un forum internațional de discuții și să încurajeze formarea de rețele regionale de colaborare între oamenii de știință.

CATEDRE UNESCO

Catedrele UNESCO sunt proiecte înființate în cadrul unor instituții de învățământ superior sau de cercetare care intră într-un parteneriat cu UNESCO pentru a avansa cunoștințele și practica în domenii care sunt o prioritate atât pentru instituțiile respective, cât și pentru UNESCO.

În România există, în prezent, 8 catedre UNESCO:

- Administrarea Afacerilor, Academia de Studii Economice din București

Reuniune a Catedrelor UNESCO din Europa ©Academia de Studii Economice București

- Interculturalitate, Bună Guvernare și Dezvoltare Durabilă, Universitatea București

- Tehnologia Informației, Universitatea din Oradea

- Dezvoltare Durabilă prin Cercetare și Educație în Fizica Modernă, Fundația „Horia Hulubei”, Măgurele, jud. Ilfov

- Managementul Calității în Educația Universitară și Învățarea pe tot Parcursul Vieții, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

- Politici în Știință și Inovare, Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București

- Cultura Drepturilor Omului și Educația pentru Dezvoltare Durabilă în Învățământul Preșcolar și Primar, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir” din București

- Inginerie pentru Societate, Universitatea Politehnică din București.

SCOLI ASOCIATE UNESCO

Rețeaua de Școli Asociate UNESCO (ASPnet) conectează instituții de învățământ pre-universitar și case ale corpului didactic din întreaga lume, plasând valorile și obiectivele UNESCO în cadrul instituțiilor participante. Rețeaua accentuează cei patru piloni ai educației: învățarea spre a cunoaște, învățarea spre a face, învățarea spre a fi și, mai presus de toate, învățarea spre a trăi împreună. În România, coordonatorul național, responsabil cu supravegherea funcționării și gestionării ASPnet la nivel de țară, este unul dintre experții Comisiei Naționale a României pentru UNESCO.

Activități la sediul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO © CNR UNESCO

**CLUBURI, CENTRE
ȘI ASOCIAȚII PENTRU UNESCO**

Cluburile, centrele și asociațiile pentru UNESCO sunt grupuri de voluntari de diferite vârste și statut socio-profesional care activează în serviciul idealurilor UNESCO. Înființate sub egida Comisiilor Naționale pentru UNESCO, aceste organizații neguvernamentale sunt grupate în rețele naționale, regionale și internaționale, în scopul de a acționa în domeniile de competență ale UNESCO la nivel local. În România, funcționează Federația Română a Asociațiilor, Centrelor și Cluburilor pentru UNESCO.

Activități la sediul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO © CNR UNESCO

Organizația Națiunilor
Unite pentru Educație,
Știință și Cultură

Comisia Națională
a României
pentru UNESCO

COMISIA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI PENTRU UNESCO

Str. Anton Cehov nr. 8, sector 1, București, 011998

Tel.: +4 (021) 231.13.33/231.32.24

Fax: +4 (021) 230.76.36

cnr@cnr-unesco.ro

www.cnr-unesco.ro

Comitet editorial:

Iris Constantin - expert CNR UNESCO, autor și editor
broșură „UNESCO România 1956-2021”, traducere
română-engleză

Codrin Tăut - expert CNR UNESCO,
corectură broșură franceză

Marie Tritz - voluntar CNR UNESCO,
traducere engleză-franceză

Comisia Națională a României pentru UNESCO
mulțumește următorilor pentru sprijinul acordat
în realizarea acestui material:

- UNESCO
- Ministerul Culturii, Comisia Națională pentru
Salvgardarea Patrimoniului Cultural Imaterial
- Institutul Național al Patrimoniului
- Ilie Tudorel
- Helmut Ignat
- Irinel Cîrlănuș

© IRINEL CÎRLĂNĂRU

Organizația Națiunilor
Unite pentru Educație,
Știință și Cultură

Comisia Națională
a României
pentru UNESCO